

מבעל דף היומי בעיון

סיכום גפ"ת, רא"ש, רמב"ם, רי"ף, ר"ן, טור ב"י שו"ע מ"א ט"ז ומשנ"ב על הדף

כולל ומכון ראש פינה:

כולל יום שלם ללימוד כל הש"ס וד' חלקי השו"ע בעיון במשך 17 שנה | כולל יום שלם ללימוד דף היומי בעיון | כולל יום שלם ללימוד אבן העזר בעיון | פרויקט "אבן ברורה", והוא כעין משנה ברורה על אבן העזר | כולל ערב שלוש שעות ללימוד דף היומי בעיון | כולל ערב שעתיים ליבו חפץ | כולל שישי שבת | רשת שיעורי תורה ללימוד דף היומי במלגה מכובדת למגידי שיעורים | 30 ספרי עזר על שלחן ערוך אבן העזר | ספרי "השינון" על ד' חלקי השו"ע, לדיעת ד' חלקי השו"ע בלימוד עמוד יומי, בהמלצת גדולי ישראל מכל העדות וההוגים | מבחנים ארציים לאברכים ובחורים במלגה על דף היומי בעיון | סיכומים יומיים של דף היומי בעיון בעברית, אנגלית, ספרדית וצרפתית | קמחא דפסחא | עזרה וסיוע לנזקקים ואברכים עמלי תורה

יום א' ב' אייר-שבת ח' אייר תש"פ

שבת קודש פרשת תזריע - מצורע

מסכת שבת ז"א-ז"ז

דף נ"א

לא כסהו מבעוד יום - לא יכסנו משתחשך, כסהו ונתגלה - מותר לכסותו ...

כתבו תוס' והרא"ש, דכמו שמותר ליטול הקדרה ולהחזירה הוא הדין דמותר לגלותה בידים ולחזור ולכסותה, ומה שנקט כיסהו ונתגלה כיון שאיירי שנתגלה מבעוד יום. ובאופן שגילהו בידים מבעוד יום ע"מ שלא לכסותו משתחשך אסור לכסותו משתחשך כיון דדמי לתחלת הטמנה. וכתב הב"י שכן כתב רבינו ירוחם דלעולם מותר לכסותו משתחשך אא"כ גילהו מבעוד יום על דעת שלא לכסותו משתחשך. אמנם הסמ"ג והסמ"ק והתרומה כתבו, דכל שנתגלה מבעוד יום אסור לכסותו משתחשך, ולכך נקט לשון נתגלה בדיעבד לדקדק דוקא נתגלה משתחשך אבל נתגלה מבעוד יום אפילו ממילא אסור לכסותו משתחשך. וכן מבואר בירושלמי [פ"ד ה"ג] וכן נראה מדברי הרמב"ם, ובהגהות מיימוני הזכירו שתי הסברות ולא הכריעו. והכריע הב"י, דכיון שרוב הפוסקים והרמב"ם מכללם סוברים לחומרא, וכן הירושלמי מסייעם, ראוי לחוש ולאסור. וכן בשו"ע [סי' רנ"ז ס"ד] פסק דדוקא אם נתגלה מעצמו משחשיכה מותר לחזור ולהטמינו [והב"י העתיק בשם התוס' בלשון זה "כדי שלא לכסותו משתחשך אסור", וכנ"ל, וכ"ה ברא"ש וטור, אבל הט"ז ס"ק ד' העתיק הגירסה בתוס' "אבל אם גילהו בידים מבעוד יום כדי לכסותו משתחשך אסור", וכתב הט"ז דגירסא זו בתוס' נראית נכונה טפי, דהוי דבר והיפוכו, דבתחילה כתבו ההיתר במגלה בידים בשבת, ונקט ע"ז ההיפוך שאם גילה מבע"ז אסור אח"כ בשבת. ולפי"ז משמע שאפילו אם היה דעתו לחזור ולכסותו בשבת אסור].

המחמירים בזה, שבירושלמי מפורש בהדיא כן, וכן משמע דעת הגר"א בכיאוורו, וכן פסק השולחן עוצי שטים והגר"ז, וכן נמצא במאירי כן.

ושנינו בברייתא בהמשך הגמ': תנו רבנן, אף על פי שאמרו אין טומנין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה, אם בא להוסיף מוסיף. כיצד הוא עושה, רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופקרין, או נוטל את הגלופקרין ומניח את הסדינין וכו'.

וכתבו תוס', דאין לגרוס "כיצד", כיון דרשב"ג חולק על ת"ק שהתיר רק להוסיף ולא להחליף, וכתב הב"י שכן דעת הסמ"ג והסמ"ק. ופסקו דהלכה כת"ק.

אבל הרא"ש כתב שה"ר יונה קיים גירסת הספרים דגרסינן "כיצד", ורשב"ג לא בא לחלוק על ת"ק אלא לפרש דבריו, וכן היא גרסת הרי"ף. וכתב הר"ן דרשב"ג אשמועינן תרתין, חדא דלא מיבעיא דאם בא להוסיף מוסיף, אלא אפילו נטל מה שהניח מבעוד יום דדומה למטמין לכתחילה מותר, ועוד שאף על פי שלא היה טמון מתחלה אלא בסדין בלבד אעפ"כ מותר. וכן מבואר בירושלמי [פ"ד ה"ג]. וכתב הב"י דכן דעת רבינו ירוחם וספר התרומה והגהת סמ"ק, וגם סמ"ק חזר וכתב דמסתברא דהלכה כדברי המיקל, וכתב הרב המגיד שכן גם דעת הרמב"ן והרשב"א.

והרמב"ם כתב וז"ל: ... ומותר להחליף הכיסוי בשבת. כיצד, נוטל כסות ומניח כנפי יונה או נוטל כנפי יונה ומניח הכסות. עכ"ל. וכתב הרב המגיד שנראה מדבריו שרשב"ג בא לפרש, ולא התירו אלא רק להחליף ואפילו אם הוא טוב ממנו, אבל להוסיף כיסוי אסור [ולפי"ז רשב"ג אמנם בא להקל דמותר להחליף הכיסוי, אבל מצד שני הוא מחמיר בזה שאסור להוסיף, ולא כמבואר בדברי ת"ק דזה מותר]. וכתב הב"י ע"ז, דנראה שאין בדברי הרמב"ם הכרע לזה, דאפשר שיותר ראוי לאסור להחליף הכיסוי בטוב ממנו ממה שראוי לאסור להוסיף, ואם כן הרמב"ם דנקט דמותר להחליף הכיסוי בטוב ממנו לרבותא נקטיה, ולעולם

והמג"א [ס"ק י"ב] הביא שהב"ח מיקל בזה, וכדעת התוס' והרא"ש דאף אם גילהו במזיד מבעוד יום אם היה על מנת לכסותו מבעוד יום ואחר כך שכח לכסותו מבעוד יום, מותר לכסותו אפילו בשבת. והמשנ"ב [ס"ק כ"ה] סתם כדברי השו"ע. וכתב בשער הציון, דאף דהב"ח מקל בזה, וכן מצדד גם באליה רבה, מ"מ סתם כדעת השו"ע שפסק כהראשונים

כולל ומכון ראש פינה:

כל שכן שמותר להוסיף כיסוי על כיסוי. וכיון שאין הכרע בדברי הרמב"ם שומעין לדברי המקילים. וכן פסק בשו"ע [סי' רנ"ז ס"ד] דאם רצה להוסיף עליו בשבת, מוסיף. וכן אם רוצה ליטלו כולו ולתת אחר במקומו, ובין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון.

כתב הרא"ש, דלדברי תוס' שמפרשים דרשב"ג פליג את"ק ולת"ק מותר להוסיף אבל להחליף אסור, א"כ כדי להעמיד המשנה כת"ק יש לפרש מה ששינוי במשנה 'כיסוהו ונתגלה מותר לכסותו' דהוא דוקא נתגלה בדיעבד, אבל לכתחילה אסור לגלותו. וכתב הב"י שמה שדחקו לזה הוא כיון שהוא מפרש דת"ק לא התיר אלא להוסיף אבל אסור לגלותו ולהחליף, ויש לתמוה שהרי כתבו תוס' לשיטת ר"י דרשב"ג פליג את"ק, והם בעצמם כתבו דר"י מפרש דמותר לגלותו בידיים ולחזור ולכסותו, וגם הסמ"ג והסמ"ק כתבו דרשב"ג פליג את"ק והלכה כת"ק ומצד שני כתבו דמותר לגלותו בידיים לכתחילה. לכן נראה דלדברי התוס' אמנם ת"ק לא שרי אלא להוסיף ולא להחליף לבגדים אחרים, דכיון שמטמין הקדרה בבגדים שלא היו מבעוד יום והיא עכשיו מגולה לגמרי נראה כתחילת הטמנה ולכן אסור, אבל לגלות ולחזור ולכסותה בבגדים עצמם שרי לכתחילה דזה לא נראה כתחלת הטמנה ולא עלה על דעת ר"י לאסור לגלותו ולחזור לכסותו.

ובשו"ע כתב הלשון: "אם טמן בו מבע"י ונתגלה משחשיכה, מותר לחזור ולכסותו; וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת, מוסיף" ומשמע מלשון זה דהוא בדיעבד אם טמן, ואח"כ כתב "וכן אם רוצה ליטלו כולו ולתת אחר במקומו, בין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון, אפילו לא היה מכוסה אלא בסדין יכול ליטלו לכסותו בגלופקרין" ומזה משמע דאפילו לכתחילה יכול לעשות כן, וכתב הט"ז [ס"ק ד' ומשנ"ב ס"ק כ"ה], דמה שנקט לשון דיעבד ברישא אינו ללמד דאסור לכתחילה בשבת, אלא ללמד דאם נתגלה מבע"י לא יכסנו משתחשך, וכנ"ל.

העולה להלכה: לדעת תוס' והרא"ש [לפי פירוש הב"י] מותר להוסיף או להחליף ההטמנה אם טמן מבע"י, אף אם נתבטלה ההטמנה כבר מבע"י, אא"כ הוא בעצמו הסיר ההטמנה מבע"י על דעת שלא להחזיר אותה. אמנם הסמ"ג והסמ"ק והתרומה כתבו, דכל שנתגלה מבעוד יום אסור לכסותו משתחשך, וכן נראה מדברי הרמב"ם, וכן מבואר בירושלמי, וכן פסק בשו"ע. ולענין להחליף הכיסוי בכיסוי אחר תלוי אם גורסים בדברי רשב"ג "כיצד" [שאז בא לפרש את דברי ת"ק ות"ק מודה לדבריו] או לא, והתוס' כתבו דאין לגרוס "כיצד" ולפי"ז ת"ק חולק על ההיתר להחליף הכיסוי, אך הרי"ף והרא"ש ועוד ראשונים גרסו "כיצד", ולפי"ז גם לת"ק מותר להחליף. וכן פסק בטוש"ע. ופירוש המשנה "כיסוהו ונתגלה מותר לכסותו", פירש הרא"ש דזה כדעת ת"ק והיינו דוקא כשנתגלה בדיעבד. והב"י כתב, דלחזור ולכסות באותו כיסוי מותר לכו"ע לכתחילה.

כתב הטור, דכל זה הוא רק באופן שנתבשלה הקדרה כל צרכה, אבל אם לא נתבשלה כל צרכה אפילו להוסיף על הכיסוי נמי אסור, שבתוספת זו גורם לה להתבשל. וכתב הב"י שכן כתבו הסמ"ג והסמ"ק וספר התרומה והגהות מיימוני. וכן פסק בשו"ע [שם]. וכתב המג"א [ס"ק י"ג] דכשטמונה בדבר שאינו מוסיף הבל פשוט שאינו גורם בשול כלל, אלא מיירי בדרך שכתב בס"ח, והיינו שהקדרה עומדת ע"ג כירה שיש תחתיה גחלים, ולמעלה מכוסה בבגדים בענין שאין נוגעים בקדרה, ומבואר שם דמותר להטמין בדרך זה ואז גורם בשול ע"י הוספת כיסוי. וכתב הבאור הלכה [ד"ה גורם], שבספר בית מאיר חולק עליו וכתב דפשטיות לשון הטור והשו"ע משמע דמיירי בכל גווני, וכ"כ בספר נהר שלום. והטעם כתב בספר בית מאיר, דכשמטמין דבר רותח שעומד ברתחתו, אף שמטמין בדבר שאין מוסיף הבל אלא מעמידו בחמימותו וברתחתו כל שעה שמאריך הרתיחה והבישול מתבשל המאכל יותר ובהוספה גורם בשול, וזה מוכח מפרש"י [בסוגיא] שנוטל את הגלופקרין אם ירא שמקדיח תבשילו אף שגלופקרין אינם מוסיפין הבל. וכן מוכח בבאור הגר"א דסבר כהבית מאיר, וסיים הבאור הלכה "לכן לא העתקתי דברי המג"א להלכה".

אמר רב יהודה אמר שמואל: מותר להטמין את הצונן ...

פירש"י מותר להטמין את הצונן מפני החמה שלא יחמו, ולא גזרינן אטו הטמנה דכדי שיחמו. וכתב הר"ן, דנראה מדבריו דלהטמין את הצונן כדי לחממו אף על פי שהוא מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל אסור. אבל הרמב"ם כתב מותר לטמון דבר הצונן בשבת בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפיג צינתו, וכן נראה מדברי הגאונים, וכך הוא פשטא דמלתא, דהרי בכל הפרק מיירי בהטמנה דלחמם. עוד כתב הר"ן דבדבר המוסיף הבל אפילו להטמין צונן גמור ואפילו מבעוד יום נמי אסור, וראיה לדבר ממעשה שעשו אנשי טבריה ואסרו להם חכמים, ושם היה צונן ומבעוד יום.

ובשו"ע [סי' רנ"ז ס"ו] כתב, מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפיג צינתו, והיינו כדברי הרמב"ם.

והרמב"ם והטוש"ע שהביאו דין זה לא חילקו בזה לגבי אדם חשוב [אף שבגמ' איתא שר' אמי הקפיד על ר' נחמן שהורה להטמין צונן דסבר אדם חשוב שאני], וכן פסק המג"א [ס"ק ט"ו ובמשנ"ב ס"ק ל"א].

... וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא אסרו אלא אותו מיחם, אבל פינה ממיחם למיחם - מותר. השתא אקורי קא מקיר לה, ארתוחי קא מירתח לה, טמן וכיסה בדבר הניטל

א וכתב הקרבן נתנאל על הרא"ש כאן, דהש"ס מיישב דעת ר' אמי מה שהקפיד בתחלה, אבל אחר שאמר ליה רב יוסף שתרווייהו כרבוותא עביד והם לא חילקו באדם חשוב הודה ר"א לדבריו. ולכך להלכה אין חילוק בזה.

בשבת, או טמן בדבר שאינו ניטל בשבת וכיסה בדבר הניטל בשבת - הרי זה נוטל ומחזיר.

דייק הר"ן מדברי רש"י, דדוקא כשפינן כדי לקרן מותר כיון דבאופן זה אין מקום לגזור, וכסברת הגמ' דהשתא אוקורי מוקר לה במתכוין אחומי קא מיחם לה. וביאר הר"ן, דרש"י לשיטתו דס"ל דאפילו צונן אסור להטמין אף אם הוא רק מפיג צינתו. אבל הרמב"ם כתב דטעם ההיתר מפני שלא אסרו להטמין בשבת אלא דבר חם שהוא בכלי ראשון שנתבשל, אבל אם פינהו מותר, וכמו שהתירו להטמין את הצונן, ולשיטתו כנ"ל, וכן עיקר. וכן בשו"ע [סי' רנ"ז ס"ה] נקט כדברי הרמב"ם.

וכתב המג"א [ס"ק י"ד ובמשנ"ב ס"ק כ"ח], דכשפינהו לכלי אחר אף שעדיין היד סולדת בו מותר. ואפילו אם חזר ועירה אותו אח"כ לכלי ראשון שהיה בו נמי שרי, דכבר אינו נקרא כלי ראשון, והו"ל כמו צונן דמותר להטמינו, ואפשר דאפילו בכלי ראשון אם נתקרה קצת שרי להטמינו אם הוא במקום הצורך. ובמשנ"ב [שם] כתב דאפילו בכלי ראשון אם נתקרה עד שאין היד סולדת בו ג"כ נראה דשרי להטמינו אם הוא במקום הצורך [ועיי"ש בשעה"צ].

טמן וכיסה בדבר הניטל בשבת, או טמן בדבר שאינו ניטל בשבת וכיסה בדבר הניטל בשבת - הרי זה נוטל ומחזיר. טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת, או שטמן בדבר הניטל בשבת וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת, אם היה מגולה מקצתו - נוטל ומחזיר, ואם לאו - אינו נוטל ומחזיר. רבי יהודה אומר: נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל.

פירש"י, ד"כיסה" היינו כיסוי שעל פיה, ו"טמן" היינו מה שנתן סביבותיה. וכשכיסה בדבר הניטל אף על פי שטמן בדבר שאינו ניטל הואיל והכיסוי ניטל מגלה הקדרה ונוטלה, אבל כשכיסה בדבר שאינו ניטל ואין מקצת פיה מגולה, אף על פי שטמן בדבר הניטל אינו נוטל, לפי שאין לו במה יאחזנה. והקשה רש"י, הרי שנינו לקמן [קמ"ב ב'] אבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת, וא"כ גם כאן כשטמן בדבר הניטל יפנה סביבותיה ויטנה על צדה ויפול הכיסוי. ותירץ, דשם הגמ' מעמידה בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר אסור. אבל כשמגולה מקצתו אין זה טלטול שמצדדו והכיסוי נופל מאליו. והתוס' הקשו עליו, וכתבו דנראה לרבינו תם דלא חשיב כמניח מאחר שדעתו ליטלו בשבת, וכאן מיירי בכיסוי כעין כלי חרס שנותנין על הקדרות שהקדרה בלועה לתוכו, ואי אפשר לנער הכיסוי אלא אם כן יגביה קצת. ור"י מפרש דמיירי שטמן הקדרה בקופה בדבר הניטל ולמעלה מן הקדרה מילא כל הקופה בדבר שאינו ניטל שאי אפשר לו להגיע לקדרה אם לא יטלטל דבר שאינו ניטל בידים.

והר"ן פירש בשם הרז"ה, ד"כיסה" הוא מה שלמטה [דהיינו השכבה הראשונה שע"ג הקדירה] ו"טמן" הוא מה שמעל הכיסוי, וההטמנה לעולם לא היתה מגעת עד הארץ, אבל הכיסוי לפעמים היה מגיע עד לארץ ופעמים שלא היה מגיע, ולכך

קתני דכל שכיסה בדבר הניטל אף על פי שטמן בדבר שאינו ניטל הרי זה נוטל ומחזיר, שכיון שההטמנה אינה מגעת עד הקרקע יכול לאחוז בשולי הקדרה ולנער את הקדרה והדבר שאינו ניטל נופל מאליו. ולא אמרינן נעשה בסיס לדבר האסור לפי שאין הקדרה נעשה בסיס להטמנה ולכיסוי ואינה תשמיש להם, ואדרבה הם משמשים את הקדרה, והוה ליה כפגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים דאמרינן דתוחב בהן כוש או כרכר ומטלטלן [לקמן קכ"ג א'], לפי שהתבן והגחלים תשמיש לפגה וחררה ואין הפגה וחררה תשמיש להן, אבל בזמן שכסה בדבר שאינו ניטל אם לא היתה הקדרה מגולה כל עיקר כגון שהכיסוי שלה מקיף אותה מכל דפנותיה ומגיע עד לקרקע אינו נוטל ומחזיר.

ודין זה דבכה"ג לא נעשה בסיס מבואר ברש"י לעיל [מ"ט א' ד"ה נוטל], ולא כמו שכתב רש"י כאן. וכן נפסק בטוש"ע [סי' רנ"ז ס"א]. ובפירושו ה"טמן" ו"כיסה" העתיק המג"א [ס"ק ט' ובמשנ"ב ס"ק ט"ז] כדברי הר"ן.

... מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה, אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה. וטח את פיה בבצק, ולא בשביל שיחמו - אלא בשביל שיהיו משומרים.

וכן נפסק בטוש"ע [סי' רנ"ח ס"א] דמותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר ע"ג קדירה חמה, שאין זה כטומן בדבר המוסיף הבל.

ובב"י כתב הטעם, שהרי אין הקדירה חמה מוספת הבל ואדרבה חומה מתמעט והולך. וכתב המשנ"ב [ס"ק ב'], דאפילו כיסה אז הכלי והקדרה בבגדים, ובודאי ניתוסף חום על הדבר קר ע"י הקדרה, אפ"ה שרי, דלא חשיב הקדרה כגפת ודומה לה המוסיפין הבל, דשם הוא מוסיף הבל מחמת עצמו, אבל הקדרה אין לה הבל מעצמה, ואדרבה כל שעה חומה מתמעט והולך וכנ"ל. ודוקא להניח הדבר קר מבע"י, אבל להניחו בשבת על הקדרה תחת הכיסוי בגדים שעליה שיתחמם אסור, ואפילו אין החום כ"כ שיוכל לבוא ליד סולדת בו, דבשבת לא התירו להטמין את הצונן אלא כדי שתפיג צינתו, אבל בזה שמוליד חום ע"י הטמנה אסור. ואם אין הקדרה מכוסה בבגדים אין איסור להניח עליה הדבר קר אלא כשיוכל לבוא ליד יד סולדת בו [וכמבואר בסי' ש"ח ס"ו].

כתב הט"ז [ס"ק א'], דדוקא אם מה שרוצה להטמין לשעות הרבה שאפשר שתתקרה הקדירה קודם כלות הזמן ההוא, אבל אם רוצה להטמין לשעה מועטת וליקחו משם בעוד הקדירה חמה אסור, דהוי דבר המוסיף הבל על כל פנים. ועל כן לא יפה עושים שבימות החורף לוקחים כלי בתוכו משקה ותוחבין אותו בשבת לתוך כלי מלא מים חם שיפיג צנתו בתוכו ואח"כ שותין המשקה שזהו דרך הטמנה ממש כיון שכולו טמון בתוכו והטמנה אסורה אפילו לזמן מועט.

ב ועי' במגיני שלמה ושפת אמת כאן מה שישבו הסתירה בדברי רש"י. ועי' חידושי הגרעק"א לקמן קכ"ה ב', קמ"ב ב'.

משקין עליהן לכל דבר. אבל בספר התרומה כתוב דאסורין משום נולד ומוקצה, ואסור ליתן קדרה שקרש שמנוניתה כנגד המדורה, משום דמעיקרא עב וקפוי ועכשיו נמחה ונעשה צלול. ולשיטתו אף בחמה אסור השומן דנולד הוא. והקשה עליו הרמב"ן דשומן כיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מותר, דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו מבואר לקמן [קמ"ד ב'] דסוחטין אותן לכתחילה ואפילו בתותים ורמונים [שם קמ"ג ב'] היוצאין מעצמן כל שהיו עומדין לאוכלין מותר. לפיכך כתב דבכל מקום שיוצא ממילא בין בחמה בין כנגד המדורה מותר. וכתב ע"ז הר"ן שאין זו קושיא, כיון דשומן זה כל זמן שלא קרש זב וצלול הוא ודרכו בכך, ממילא אף כשקרש כפירות העומדין למשקין דמו ואסור.

והב"י כתב שרוב הפוסקים חולקים על בעל התרומה בזה, וכן פסק בשו"ע [שם] דגם אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו, משקין היוצאין מהן מותרים. אמנם הרמ"א [סי' ש"ח ט"ז] כתב דיש מחמירין, ונהגו להחמיר. מיהו במקום צורך יש לסמוך אסברא ראשונה. וכתב המשנ"ב [שם ס"ק ק"ז], דבכל גונא אין לאסור בדיעבד.

פרק במה בהמה

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ...

כתבו תוס' טעם האיסור, משום דאדם מוזהר על שביתת בהמתו, דכתיב "למען ינוח וגו'" [ומיהו כתבו, דלאו דלא תעשה מלאכה אתה ובהמתך ליכא אלא במחמר אחר בהמתו כדמוכח לקמן קנ"ג א']. וכ"כ הרמב"ם, וכן העתיק המשנ"ב [סי' ש"ה ס"ק א'].

אמר רב יהודה אמר שמואל: מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו, נאקה באפסר לא תיבעי לך, כיון דלא מינטרא ביה - משאוי הוא. כי תיבעי לך - גמל בחטם מאי, כיון דסגי ליה באפסר - משאוי הוא, או דילמא נטירותא יתירתא לא אמרינן משאוי הוא ... כתנאי: אין חיה יוצאה בסוגר, חנניה אומר: יוצאה בסוגר, ובכל דבר המשתמר ... חתול איכא בינייהו ... אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל: הלכה כחנניה ...

ולקמן [נ"ב א'] מבואר דפליגי בה רב ושמואל לגבי רצועה שבין קרניה, חד אמר בין לנוי בין לשמר אסור, וחד אמר לנוי אסור ולשמר מותר. ולמסקנא רב הוא הסובר דבכל אופן אסור. ופירש"י דטעם האיסור הוא מחמת דזה נטירותא יתירתא. ולכך פסקו הרי"ף והרא"ש והתוס' והרמב"ם כרב דהלכתא כוותיה באיסורי דנטירותא יתירתא משאוי הוא.

אמנם הר"ן הביא מה שכתב הרז"ה דאין לדחות מה שפסק שמואל הלכה כחנניה מחמת דברי רב, דדברי שמואל הם בחתול בסוגר ובוהו מקצת בני אדם רגילים בחול, משא"כ גמל בחטם דאין רגילים בזה כלל אפילו בחול, אפילו שמואל מודה [וציין הר"ן לעיין בחידושו שיישב דברי הרז"ה מהקושיות שהקשו עליו].

ובמשנ"ב [שם] כתב בסתמא שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין שיתחמם בתוכו, ואפילו לא יוכל לבוא לידי יד סולדת בו, שזהו דרך הטמנה ממש כיון שכולו טמון בתוכו. אבל אם חם כ"כ שיוכל לבוא לידי יד סולדת בו, אז אפילו אינה טמונה כולה בתוכו שמגולה למעלה, וגם אין כונתו רק להפיג הצינה בלבד, אפ"ה אסור פן ישכח עד שיהיה היד סולדת בו ויתחייב משום מבשל [וכמבואר בסי' ש"ח ס"ד]. וכתב בשער הציון דלהכי שינה מדברי הט"ז, דבכמה אחרונים מבואר דאין חילוק בין זמן מרובה לזמן מועט.

וכתב הבאור הלכה [ד"ה מותר], דאם הקדרה התחתונה מונחת ע"ג האש אז יש לזה דין מוסיף הבל ע"י האש וכמבואר בסי' רנ"ז ס"ה, ואסור אפילו מבע"י לכסות עליהן בבגדים מלמעלה משום הטמנה. ואם אין מכסה בבגדים יש לזה דין שיהוי, וצריך שיהיה הדבר קר נתבשל כמאב"ד מבעוד יום לדעת הרמ"א לעיל בסימן רנ"ג [ועיין בסי' ש"ח בבה"ל בס"ו].

... ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו. אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש.

כתב הר"ן, דבתוספתא [פ"ד הט"ז] משמע דאפילו לרסק בידים לתוך הכוס שרי, דאיתא שם "אבל מרסק הוא לתוך הקערה". וכ"כ הב"י בשם הרב המגיד בשם הרמב"ן.

כתב הב"י, דמשמע דמה דאסרינן לרסק, הוא דוקא במרסקו לחתיכות קטנות כדפירש"י, אבל לשבר חתיכה ממנו שרי, וכן נראה ממה שכתב הטור שמותר לשבר הקרח כדי ליטול המים מתחתיו, ואף על פי שכשמשברו ניתזו ממנו חתיכות דקות שרי, דדוקא כשהוא מרסקו כדי שיזובו מימיו אסור, אבל כאן שאין מימיו זבים על ידי כן ואפילו אם יזובו מועטים הם ולא חשיבי, ועוד שאינו מתכון לכך, ועוד שהם הולכין לאיבוד. וכן נהגו להתיר, ולפי שראיתי מי שערער בדבר כתבתי זה. עכ"ד הב"י. וכן הוא לשון השו"ע [סי' ש"כ ס"ט] דדוקא לחתיכות קטנות אסור לשברם. ובט"ז [ס"ק ז'] ובמשנ"ב [ס"ק ל"ב] הביאו דברי הב"י בזה.

כתב הר"ן, דמשמע דמשום סרך מלאכה נגעו בה, או שהוא גזירה שמא יסחוט פירות העומדין למשקין, לפי שהברד והשלג למימיהן הן עומדין, וכפירוש זה נראה מדברי הרמב"ם [ולשון רש"י "משום דקא מוליד בשבת, ודמי למלאכה, שבורא המים האלו". ובמשנ"ב ס"ק ל"ב העתיק "דמי למלאכה שבורא המים הללו ואסור מדרבנן, א"נ גזירה שמא יסחוט פירות העומדין למשקין". וכתב בשער הציון שהשמיט הטעם של נולד, דהשו"ע שהתיר להניח הקרח כנגד השמש לא סבירא ליה ענין זה, וכמו שיתבאר].

וכתב עוד הר"ן, דדוקא היכא דעביד בידים, אבל אם הניחן בחמה ונפשרו ואפילו כנגד המדורה מותרין הן, דלאו נולד הוא, ואינו דומה למשקין שזבו כיון שגם בעודן קרושין תורת

ובשו"ע [סי' ש"ה ס"א] פסק בסתמא דכל נטירותא יתירתא הוי משאווי.

כתב הב"י בשם רבינו ירוחם, דהא דאמרינן דנטירותא יתירתא משוי הוא ואסור, דוקא שתהא שמירה גדולה, שאם היה דבר שיש בו שמירה בינונית אפילו שהיתה נשמרת בדבר מועט מזה מותר. וכן כתבו סמ"ג והתרומה דאי אפשר לכוון השמירה ולצמצם שלא להוסיף מעט, שהרי שנינו הסוס בשיר, ואפילו הכי תניא שיוצא באפסר. וכן כתב הט"ז [ס"ק א' ובמשנ"ב ס"ק ב'].

ומ"מ מבואר בגמ' [נ"ב א'] דבמורדת אפשר לשים עליה שמירה יותר ממה ששמים על שאר בהמות בנות מינה, וכ"כ הב"י בשם המרדכי שאם הסוס עסקיו רעים מותר לצאת ברסן ואפסר יחד והכל לפי הענין, וכן כתב הרב המגיד בשם המפרשים, שכל בהמה שעסקיה רעים אף על פי שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה אם היא צריכה מותרת לצאת בה. וכן נפסק בטוש"ע [סי' ש"ה ס"ד].

דף נ"ב

חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה בו ...

ובגמ' [נ"ג א'] אמרינן דזה דוקא אם קשורה לו מערב שבת. וכתב הרא"ש, דבירושלמי [פ"ה ה"ב] משמע דמה שאסור לקשור מרדעת בשבת הוא משום דמשתמש בבעלי חיים, וכן כתב הרב המגיד בשם הרשב"א [ועי' תוד"ה מהו, ועי' לקמן]. עוד מבואר בבב"יתא בגמ', דגם במרדעת כל ההיתר הוא רק ליתנו אבל לא להסירו, וכשרוצה להסירו מוליך ומביא החמור בחצר והוא נופל מאיליו. וכן נפסק כ"ז בטוש"ע [סי' ש"ה ס"ז ח']. וכתב המשנ"ב [ס"ק כ"ה], דאם קשורו בשבת אסור לצאת בו כיון דלא גליא דעתו מע"ש שיהא לה למלבוש.

ובבב"יתא בגמ' [שם], נחלקו רשב"ג ורבנן אם מותר חמור לצאת באוכף, ופסקו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש כת"ק דאסור לצאת, וכן נפסק בטוש"ע [שם ס"ז]. ופירש המשנ"ב [ס"ק כ"ח] דאין האוכף מועיל לו והוי משוי, דדוקא מרדעת מועיל שהוא מונח על כל הגוף, משא"כ אוכף אין מחמם אלא במקום שמונח.

עוד איתא בגמ', בעא מיניה רב אסי בר נתן מרבי חייה בר רב אשי מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת [היינו בלי קשירה], אמר ליה מותר, ופסקו הרי"ף והרא"ש כר' חייה בר אשי שהתיר ליתן מרדעת ע"ג חמור בשבת, וכן פסק הרמב"ם. ומבואר ברש"י, דזה דוקא בחצר, אבל לרה"ר אסור כשאינה קשורה כמבואר במשנה לקמן [נ"ד ב'], וכן נפסק כ"ז בטוש"ע [ח"ה].

ג ואף שלא הזכיר בשו"ע הדין לגבי חתול בסוגר, מ"מ נראה שפסק דלא כהר"ז, שהרי חוץ מהר"ן כל הפוסקים חולקים עליו. ובב"י כלל לא הביא את שיטתו, ומה שכתב הב"י את דברי רבינו ירוחם ושאר פוסקים לגבי שמירה בינונית [הובא להלן], הוא ודאי גם לשיטת כל הפוסקים שפסקו כרב, ודו"ק.

וכתב הטור, דבסמ"ג אסור ליתן האוכף על הסוס, וכתב ע"ז הטור דנראה דשרי ליתן אוכף על הסוס בלא קשירה, דהטעם דאסור לקשרו מפרש בירושלמי שלא ישתמש בבעלי חיים [כנ"ל] כי כשקושר צריך להתקרב אליה, אבל בלא קשירה אין צריך ליקרב אליה ולפי זה אין חילוק בין סוס לחמור. והקשה ע"ז הב"י דהטור בעצמו הביא דבאוכף אסור אפילו בחמור ליתנו, וכל ההיתר הוא דוקא בחמור ודוקא מרדעת דהיא צריכה לו כדי שלא יתקרר, ואף במרדעת בחמור כל ההיתר הוא רק ליתנו ולא להסירו וכדאיתא בבב"יתא בגמ' דמוליכו ומביאו והוא נופל מאיליו וכנ"ל. ולכן פסק בשו"ע [שם] דאסור ליתן אוכף על סוס.

וכתב הט"ז [ס"ק ג'], דהב"ח חלק על הב"י וביאר דעת הטור דבסוס מותר ליתן עליו מרדעת ואוכף כדי לחממו, דהסוס צריך ג"כ חימום אלא שחימום אוכף סגי ליה, ואה"נ דגם מרדעת מותר להניח על סוס. וכתב ע"ז הט"ז דאלו דברים בדויים, דאם היה בשאר בהמות שייך צינה למה לא התירו לצאת בהם במרדעת אף בזמן שהוא קשור, ומ"ש מחמור, וכמו"כ יש להקשות דאם האוכף מחמם כ"ש שהיה להתיר בחמור כיון שעכ"פ מחמם מעט.

ובודאי יפה כוון הב"י להלכה, ומ"מ כדי לישב דעת הטור נראה באופן אחר, דהוא אינו מפרש טעם הבעיא של ר' אסי דמהו ליתן מרדעת ע"ג חמור משום טירחא [וכמש"כ התוס' בשם ר"י ד"ה מהו], אלא הולך בשיטת אביו הרא"ש דמביא הירושלמי דאסור משום משתמש בבעלי חיים כשהוא קושר ומקרב עצמו, ויש לאסור במרדעת בלא קשירה כמו באוכף עם קשירה כיון שהמרדעת מכסה כל הגוף, וע"ז קאמר בגמ' שהתירו בחמור כיון דאף בתקופת תמוז קריא ליה, אבל באוכף בלא קשירה מותר אף בסוס.

עוד כתב הט"ז, דנראה דאף שאסור מרדעת על הסוס, מ"מ בשעה שהקור גדול ואנו רואים שמזיק לסוס, וכן בימות החמה שהזבובים רבים ומצערים להסוס, מותר להניח מרדעת עליו, דמידי הוא טעמא גבי חמור משום צינה, ובזה הוה ג"כ צער מרובה, ובלבד שיהיה נזהר שלא יסמוך עצמו על הבהמה בשעת הכיסוי.

ובמשנ"ב [ס"ק ל"ב] הביא, דבביאור הגר"א כתב דלדעת רש"י גם על הסוס וכן לכל הבהמות מותר ליתן מרדעת בחצר, דגם להם יש צער צינה ומועיל החימום. וכ"ז בסתמא, אבל בשעה שהקור גדול ואנו רואים שמזיק לסוס, וכן בימות החמה שהזבובים רבים ומצערים להסוס, לכו"ע מותר להניח בחצר המרדעת או שאר בגד עליו דלא גרע מחמור. ובלבד שיהיה זהיר שלא יסמוך עצמו על הבהמה בשעת הכיסוי, וכנ"ל מהט"ז.

ובביאור הלכה [ד"ה ולהסיר] כתב, דהשו"ע סתם בזה כדעת הסמ"ג לענין הסרת המרדעת והאוכף, אמנם עיין בביאור הגר"א שכתב דדעת רש"י דמן הסוס וכן ה"ה מכל הבהמות מותר להסיר המרדעת, וכן האוכף, דדוקא מן החמור דאית

ליה קרירות ביותר ויצטנן ממילא אפילו אם לא נסיר מעליו, משא"כ בשארי בהמות, ותלוי כ"ז בפירוש הסוגיא, וכתב הגר"א דפשטא דשמעתין משמע כדברי רש"י.

ולענין אוכף כתב [ד"ה ואוכף], דדעת האליה רבה להורות כהטור דנתינת אוכף על החמור מותר כמו מרדעת, אבל מהגר"א משמע שמסכים בזה עם השו"ע.

... זכרים יוצאין לבובין. רחלות יוצאות שחוזות, כבולות, וכבונות. העזים יוצאות צרורות. רבי יוסי אוסר בכלן, חוץ מן הרחלין הכבונות. רבי יהודה אומר: עזים יוצאות צרורות ליבש, אבל לא לחלב.

לענין עזים צרורות איתא בגמ' לקמן [ג"ד א'] איתמר רב אמר הלכה כרבי יהודה, ושמאל אמר הלכה כרבי יוסי. ולפי"ז כתבו הרי"ף והרא"ש דהלכתא כרב דאמר הלכה כרבי יהודה [דעזים יוצאות צרורות ליבש, אבל לא לחלב] כיון דהלכה כמותו באיסורא, וכן פסק הרמב"ם. אמנם לפנינו נוסף שם בגמ' "כי אתא רבין אמר רבי יוחנן הלכה כתנא קמא" [הסובר דבכל גונא מותר] וכן היא גירסת רש"י, וכתב הרא"ש וכן כתוב בהרבה ספרים, ולגירסא זו הלכה כרבי יוחנן לגבי רב ושמאל. והביא הב"י, שהרבינו ירוחם כתב שכדעת רש"י סוברים כמה פסקנים דפסקו כת"ק. והב"י הכריע שכיון שהרי"ף והרמב"ם מסכימים לדעת אחת הכי נקיטנין.

וכן נפסק בטוש"ע [סי' ש"ה ס"ז] דדוקא כשקושרים אותם כדי שיצטמקו דדיהן ולא יחלבו דאז מהדק שפיר, אבל אם קשר כדי לשמור חלבן שלא יפול לארץ, אסור, דלא מהדק שפיר וחיישינן דלמא נפל ואתי לאתויי.

ולענין זכרים לבובין ורחלות שחוזות כבונות וכבולות נפסק בטוש"ע [שם] כדעת ת"ק המתיר בהם. וכתב המשנ"ב [ס"ק כ"ב], דאע"פ שכל אלו אין נעשין להם לשמירה שלא לברוח, מ"מ כיון שנעשין לשמירת גופן לשמרן מפני הצער שלא יהיו מוכחשים או מפני צמרן ובריאותם וטובתם, הוי להו כמו מלבוש לאדם ולא למשא הוא להם ומותרין לצאת בהן. עוד כתב [ס"ק כ"ד] לענין מה שאין העזים יוצאות צרורות כדי לשמור חלבן, דמבואר דכל הטעם הוא מצד דחיישינן דלמא נפיל, אבל בלא"ה משמע דהיה מותר ולא הוי משוי דחשיב מלבוש במה ששומר בזה את חלבו, וכמו רחלים כבונות דשרי מפני ששומר בזה את צמרן וכנ"ל.

עוד כתב [ס"ק כ"ג], דכשהצריה ליבש, אפילו אם קישר בשביל זה כיס על דדיהן ג"כ שפיר דמי [וכמבואר בגמרא לקמן ג"ג ב' עיי"ש].

דף נ"ג

דאמר רב חייא בר אשי אמר רב: תולין טרסקל לבהמה בשבת, וקל וחומר למרדעת. ומה התם דמשום תענוג - שרי, הכא דמשום צער - לא כל שכן. שמואל אמר: מרדעת - מותר, טרסקל - אסור.

פסקו הרי"ף והרא"ש כשמואל דאסר לתלות טרסקל בשבת. ואף דקיי"ל כרב באיסורא, מ"מ כיון דר' יוחנן סובר ג"כ כשמואל וגם הקושיות דמקשה בגמ' מתורצות אליבא דשמואל ולא אליבא דרב, לכן הלכה כמותו. וכן נפסק בטוש"ע [סי' ש"ה ס"י].

ומתבאר מדברי התוס' [ד"ה מהו] דהאיסור בזה הוא משום טרחה בשבת, והיינו עפ"י המבואר בגמ' דטרסקל הוא רק תענוג ולכך לא התירו טרחה, וכתב הט"ז [ס"ק ה'] דנראה דלפי דברי הטור שפירש עפ"י דברי אביו הרא"ש לענין מרדעת דהחשש הוא שיבוא להשתמש בבהמה [עיי' מש"כ בזה לעיל דף ג"ב], הכ"נ גם כאן הוא מטעם זה.

ומתבאר בהמשך הגמ', דגם לשמואל מותר לתת טרסקל לעגלים וסייחים שצוארן קטן ומצטערים לאכול ע"ג קרקע, וכן נפסק בטוש"ע [שם], ומ"מ כתבו דזה דוקא בחצר אבל אין יוצאים בו לרה"ר דהוי משאוי.

אמר מר: ולא בקמיע אף על פי שהוא מומחה. והא אנן תנן: ולא בקמיע שאינו מומחה. הא מומחה - שפיר דמי! - הכא נמי - שאינו מומחה ...

וכן פסק הרמ"א [סי' ש"ה ס"ז] דיכולה בהמה לצאת בקמיע שהוא מומחה לבהמה אף שאינו מומחה לאדם.

... תא שמע: סכין ומפרכסין לאדם, ואין סכין ומפרכסין לבהמה. מאי לאו דאיכא מכה, ומשום צער - לא, דגמר מכה ומשום תענוג ... רב נחמן בר יצחק אמר: שחיקת סממנין גופה תנאי היא; דתנאי: בהמה שאכלה כרשינין - לא יריצנה בחצר בשביל שתתרפה, ורבי אושעיא מתיר. דרש רבא: הלכה כרבי אושעיא.

פסקו הרי"ף והרא"ש כדברי ר' אושעיא דמותר להריצה בחצר כדי שתתרפה, וביארו הטעם דחוששים לשחיקת סממנים דוקא ברפואת אדם, אבל בבהמה שאין אדם בהול כ"כ על רפואתה לא גזרו. וכן פסק הרמב"ם, וכן נפסק בטוש"ע [סי' של"ב ס"ה]. וכתב המשנ"ב [ס"ק ה'], דה"ה אם היא קרובה למיתה מחמת זה דאז בודאי בהול אפ"ה מותר, דאי לא שרית ליה אתי לידי שחיקת סממנים ושאר מלאכה דאורייתא [וכמבואר שם בסעיף ד'].

עוד כתב [ס"ק ו'] דאסור לעשות בשבילה שום מלאכה דאורייתא או דרבנן אפילו היא מתה. וע"י גוי מותר לעשות כשהבהמה חולה.

כמ"כ נפסק בטוש"ע [שם ס"ב] דבתחילת המכה מותר לסוך ולפרכס אך לא בסופה כמבואר כ"ז בגמ'.

דף נ"ד

... לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך, אבל מכניס חבלים לתוך ידו וימשוך, ובלבד שלא יכרוך ...

מ"ד] דאין קושרים הסוס לא בצדידי הקרון ולא לאחר הקרון ומפרש טעמא בירושלמי מפני שנושאין את החבל. עיי"ש עוד. ונראה שמותר להנהיג שור בימינו וחמור בשמאלו כיון שהאדם מפסיק ביניהם, לא שייך למימר נושאין חבל שבינתיים [ועי' ב"י יו"ד ס"ס רצ"ז].

... אמר שמואל: ובלבד שלא יצא [חבל] מתחת ידו טפה. והא תנא דבי שמואל טפחיים - אמר אביי: השתא דאמר שמואל טפה, ותנא דבי שמואל טפחיים, שמואל הלכה למעשה אתא לאשמעינן ...

ובטוש"ע [סי' ש"ה סט"ז] נפסק דלא יוציא טפה מתחת ידו, וביאר המשנ"ב [ס"ק ג'] דמ"מ אם הוציא יותר מטפח ופחות מטפחיים לא עשה איסור בזה, אלא דלכתחילה יש לזוהר אף בטפח.

אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו, ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק, ולא בסולם שבצוארו, ולא ברצועה שברגלו. ואין התרנגולים יוצאין בחוטין, ולא ברצועה שברגליהם. ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן. ואין הרחלים יוצאות חנונות. ואין העגל יוצא בגימון, ולא פרה בעור הקופר, ולא ברצועה שבין קרניה ...

וכן נפסק דינים אלו בטוש"ע [סי' ש"ה ס"ז]. ברש"י פירש ד'רצועה שברגלו' הוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבהמה שפסיעותיה קצרות ומכה רגליה זו בזו, ועושים לה זה להגין שלא תכה זו בזו. וכפירוש זה העתיקו בטוש"ע. והרי"ף הביא שיש מפרשים דכשנבקע פרסה של רגל הבהמה קושרין אותה ברצועה כדי שתחלים ותחזור לכמות שהיתה. ובמשנ"ב [ס"ק נ"ד] הביא פירוש זה של הרי"ף, וכתב דכן פירש הרמב"ם בפירוש המשנה. ברש"י כתב דטעם כל הדינים שבמשנה הוא מצד החשש דלמא נפל ואתי לאיתויי, וכן העתיק המשנ"ב [ס"ק נ"ג]. ובשער הציון הביא שברמב"ם בפירוש המשנה משמע דהוא מטעם משוי.

ולענין רצועה שברגלי התרנגולים מבואר בגמ' דנעשה כדי שלא ישברו כלים בהליכתם, וכן העתיקו בטוש"ע, וכתב המשנ"ב [ס"ק נ"ה] בשם החיי אדם, דאם קשרן לרגליהן כדי שלא יוכלו לברוח שרי לצאת בהן, דכל מה שדרך לעשות לשמירתן הוי לה כמו מלבוש, וכ"כ בספר נזר ישראל בשם תשובת מאמר מרדכי [והקשה בשער הציון, דלפי המבואר לשיטת רש"י טעם כל הדינים האלו הוא שמא יפול, וא"כ הכ"נ יש לחוש לזה. ותירץ, דלפי המבואר לעיל לענין עקוד ורגול דאם קשורים ב' הרגלים זב"ז כדי שלא יברח אין לחשוש שמא יפול ויבוא לטלטלו, הכ"נ דומה לזה].

דף נ"ה

... מיתבי; אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון, אמר להם: מצוה קלה צויתיו ועבר עליה. אמרו לו: והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו, אמר להם: מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב וגו' ...

בר"ן פירש "וימשוך" האחד, ופירש הב"י דלשיטתו נראה דהאיסור הוא דוקא בשקושר גמלים זה אחר זה והוא תופס באפסר הראשון וכולם נמשכים על ידו, אבל בתופס כמה אפסרי גמלים בידו מותר. וכן כתב הרמב"ם ורבינו ירוחם. אבל מדברי הטור נראה דגם זה אסור שלא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה, דמשמע ליה דכי היכי ד"ובלבד שלא יכרוך" מיירי לענין כלאים [כדמפרש בגמרא] ה"ה "אבל מכניס לתוך ידו חבלים" מיירי בכלאים ולא לענין שבת.

ובשו"ע [סי' ש"ה סט"ו] הביא דעת הראשונים המתירים בסתמא, ואח"כ כתב "ויש מי שאוסר גם בזה, ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדו והוא מושכה בחבל". ובמשנ"ב [ס"ק מ"ט] כתב בשם האליה רבה דדעת הטור היא יחידאה בזה ואין לחוש לה.

תנא: לא יצא הגמל במטולטלת הקשורה לו בזנבו, אבל יוצא הוא במטולטלת הקשורה בזנבו ובחותרו. אמר רבה בר רב הונא: יוצא הגמל במטולטלת הקשורה לה בשילייתה ... לא עקוד ולא רגול. אמר רב יהודה: עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם, רגול - שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור ...

בר"ף וברא"ש העתיקו את דברי ר' יהודה לענין עקוד ורגול. וכן נפסק כ"ז בטוש"ע [סי' ש"ה ס"ג ג"ד]. וכתב המשנ"ב [ס"ק מ"ח] הטעם דלא יצא עקוד ורגול, דמכל זה יש צער גדול לבהמה ומשוי הוא לה, ויש שכתבו משום דילמא נפל החבל ומייתי לה. ודוקא ידה אחת אבל כשקשורים שני ידיה או שתי רגליה כדי שלא יברחו כדרך שעושים לסוסים כשרועין מותר לצאת בהן, דנטירתא הוא לה ולא הוי משוי.

אבל מכניס. אמר רב אשי: לא שנו אלא לענין כלאים. כלאים דמאי, אילימא כלאים דאדם - והתנן: אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך אלא כלאים דחבלים - והתניא: התוכף תכיפה אחת - אינה חיבור - לעולם כלאים דחבלים, והכי קאמר: ובלבד שלא יכרוך ויקשור. אמר שמואל: ובלבד שלא יצא [חבל] מתחת ידו טפה. והא תנא דבי שמואל טפחיים - אמר אביי: השתא דאמר שמואל טפה, ותנא דבי שמואל טפחיים, שמואל הלכה למעשה אתא לאשמעינן.

הקשו תוס', דאפילו אם יהא אסור לאדם למשוך עמהם מה שייך בזה כלאים, הרי אינה מושכת בעגלה, ובקרון ובכלאי בהמה לא אסרינן אלא כשעושים מלאכה, וכדכתיב "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו", ואם נאמר דגם בהנהגה בעלמא אסור א"כ אין אדם יכול להזיז שור פסולי המוקדשים וילקה דגוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים [מכות כ"ב א']. ותירצו, דאם היה אסור היינו מעמידים "שלא יכרוך" דוקא בחול כשאפשר למשוך בקרון, וכעין מה שהעמיד רב חסדא לעיל [כ"ג ב'] ולא בשמן שריפה ביום טוב ולא בשבת. עוד תירצו דחשיב משיכה מה ששנים נושאים את החבלים.

וכתב הרא"ש, דלפי התירוץ השני של תוס' אסור לנהוג שור וחמור הקשורים יחד בחבל. וכן משמע בירושלמי דמה שנושאין את החבל חשיב כמו משיכה, דתנן בכלאים [פ"ה

אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן - מפני שאמרו חכמים בחול לא תטבול בהן עד שתרפם. וכיון דבחול לא תטבול בהן עד שתרפם - בשבת לא תצא, דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושריא להו, ואתי לאתוייניהו ארבע אמות ברשות הרבים....

פרש"י "חוטין" שקולעת בהם שערה. אמנם התוס' והרא"ש והר"ן כתבו, דכל האיסור הוא דוקא בחוטים הנתונים על שערות ראשה, אבל בחוטים הקלועים בשערה מסתבר דכשם שאמרו לקמן [צ"ה א'] דיש מ"ד דגודלת חייבת משום בונה, ולמאן דלא מחייב מ"מ יש בזה איסור שבות. ומסתבר דכמו"כ יש איסור בסתירת בנין הקליעה, וממילא אין לגזור בהן שמה יתירם. וכתב הרא"ש דכן מוכח לשון המשנה "ולא תטבול בהם עד שתרפם", דבחוטין שבתוך קליעותיה אין מועיל בהן רפיון כ"כ כיון דאין המים נכנסין בתוך הקליעה עד שתסתור אותן לגמרי. ובשו"ע [סי' ש"ג ס"א] הביא בסתמא דבחוטים הקלועים אין איסור, ואח"כ כתב ויש מי שאוסר דהיינו דעת רש"י. ובט"ז [סי' ש"ג ס"ק א' ובמשנ"ב ס"ק ד'] תירץ מה שהקשו תוס' והרא"ש על שיטת רש"י, דכי מתרמי לה טבילה תצטרך להוציא החוט ולסתור הקליעה ותעשה זה ע"י גוי, דודאי מותר ע"י גוי כיון דהוי שבות דשבות.

ולענין חציצה נפסק בטוש"ע [יו"ד סי' קצ"ח ס"ב], דחוטי צמר וחוטי פשתן ורצועות שכורכין בהם השיער לא תטבול בהם עד שתרפם, ואם הם בתוך קליעת שערה אינו מועיל בהם רפיון, וכדעת התוס' ודעימיה.

עוד כתבו תוס' והרא"ש והר"ן, דבדברים שהם עיקר מלבוש כטלית וכיוצ"ב, אין לגזור שמה תזדמן לה טבילה ותסירם, דאפילו בחול אין דרך ללכת כלל ממקומה עד שתלבישם, אלא דוקא בדברים קטנים יש לחוש שאין מקפיד אם אינם עליו ורגילות הוא בחול כשמתירתן שפעמים נושאת אותם בידה עד ביתה. כמו"כ כתבו, דבדברים שמותר לצאת בהן כיון שאין רגילות להסירן, מותר לקשור ולהתיר ברה"ר, דממה נפשך, אם יהא זכור שבת בשעת התרה לא אתי לאתויי, ואם לא יהיה זכור שבת אפילו נאסר להתיר ולהסיר לא יועיל. וכן הביא המג"א [ס"ק א'] והמשנ"ב [ס"ק ג'].

ובגמ' איתא, בעא מיניה רב כהנא מרב תיכי חלילתא מאי [פירש"י שרשרות של חוטין עגולות וחלולות], אמר ליה אריג קאמרת, כל שהוא אריג לא גזרו [פירש"י דלא מצי לאהדוקי שפיר]. איתמר נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהוא אריג לא גזרו. ואיכא דאמרי, אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא לאחוותי דלא קפדן עלייהו. מאי איכא בין הך לישנא ובין הך לישנא, איכא בינייהו דטניפן, להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הני נמי ארוג, ולהך לישנא דאמרת משום קפידיא, כיון דטניפא מקפד קפדא עלייהו.

ופירש"י "דטניפן" החוטין שהן מלוכלכין בטיט, ומקפידות להסירן בשעת טבילה לפי שהמים ממחין הטיט ובעלותה מן הטבילה ירד הטיט על בשרן ותתלכלך, ולכן חיישינן שתורידם

הקשה בספר בן יהוידע, הרי כתוב במשה ואהרן "יען לא האמנתם בי להקדישני", ואיך יתכן לומר שמתו בלא חטא. ותיירץ, דבזה איכא ביטול מצות עשה בלבד שאמר הקב"ה "ודברתם אל הסלע", ורק בעידן ריתחא ענשינן על עשה [מנחות מ"א א'], ולכן השיב להם "מקרה אחד לצדיק ולרשע", והיינו כיון דאיכא ריתחא בעבור עונות הרשע אז גם הצדיק שאין בידו אלא רק ביטול מצות עשה נענש, ולכן כשיש ריתחא אף שהוא בעבור עונות הרשע הוא נענש.

ובעיון יעקב פירש את שאלת מלאכי השרת על העונש לאדם הראשון שאין ראוי לקנוס מיתה בעבור חטא אחד, וכמו שנאמר [איוב ל"ג כ"ט] "הן כל אלה יפעל אל פעמיים ושלש עם גבר". וע"ז השיב מצוה קלה צויתיו דהיינו אני בעצמי, ואינו דומה שומע מפי שליח לשומע מפי המלך, ובזה פירש גם מה שאמרו ישראל במעמד הר סיני "דבר אתה עימנו ונשמעה ואל ידבר אלהים עמנו פן נמות", דהיינו שחששו שיענשו יותר ע"י שישמעו ממש מפי הקב"ה.

וכתב הבן יהוידע, דיש לפרש עפי"ז גם במשה רבינו למה נענש על חטא מי מריבה שהוא עון אחד, דכיון דשמעו מפי הקב"ה חמור יותר.

דף נ"י

... אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר בני שמואל חטאו - אינו אלא טועה, שנאמר ויהי ויהי כאשר זקן שמואל ולא הלכו בניו בדרכיו, בדרכיו הוא דלא הלכו - מיחטא נמי לא חטאו. אלא מה אני מקיים ויטו אחרי הבצע - שלא עשו כמעשה אביהם, שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם. שנאמר והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל. והם לא עשו כן, אלא ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן. כתנאי; ויטו אחרי הבצע, רבי מאיר אומר: חלקם שאלו בפיהם, רבי יהודה אומר: מלאי הטילו על בעלי בתים, רבי עקיבא אומר: קופה יתירה של מעשר נטלו בזרוע. רבי יוסי אומר: מתנות נטלו בזרוע.

כתב המאירי, דלפי הפרוש שחטאם היה בכך שישבו בעריהם והרבו שכר לחזניהם ולסופריהם, אזי היה זה רק חיסרון שלא נהגו במידת חסידות, ומ"מ נענשו על כך, וביאר הטעם דכל מי שמי שנתפרסמו אבותיו באיזה מדה טובה, ובא הבן למלא מקומו באותו ענין, הרי צריך גם הוא לדבוק באותה מידה, ואם יניחנה ראוי לו ליענש עליה. וכן הם שהיו בניו של שמואל שהיה מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, היו צריכים לדבוק בדרכיו.

פרק במה אשה-דף נ"ז

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה, לא תצא אשה לא בחוטי צמר, ולא בחוטי פשתן, ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתרפם ... טבילה מאן דכר שמה - אמר רב נחמן בר יצחק אמר רבה בר אבוה: מה טעם קאמר, מה טעם לא תצא

... ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים. ולא בכבול לרשות הרבים, ולא בעיר של זהב, ולא בקטלא, ולא בנזמים, ולא בטבעת שאין עליה חותם, ולא במחט שאינה נקובה, ואם יצאת - אינה חייבת חטאת.

וכן נפסק כ"ז בטוש"ע [סי' ש"ג ס"ב]. אמנם בטור העתיק כשאין קשורין בשכבה אבל אם קשורין בשכבה שרי, ולא כהלשון במשנה תפורים, וכתב הבאור הלכה [ד"ה והוא] דהוא מחמת לשון הברייתא [בע"ב] בטוטפת ובשרביטין הקבועין בה, ומפרש הטור דהיינו קשורין, ועי' בפמ"ג. אמנם בשו"ע העתיק הלשון כלפינו במשנה.

הקשו תוס' [בע"ב ד"ה הכא], דבמשנה משמע דטעם האיסור בקטלא דלמא אתי לאתויי ד"א ברשות הרבים, שהרי נשנה בסיפא העוסקת בתכשיטים שיש בהם החשש הנ"ל, ואילו בברייתא בגמ' מבואר דטעם האיסור הוא מחמת שהיא מהדקת את הקטלא כדי שתראה בעלת בשר ויש בזה חציצה, וכהדינים המוזכרים ברישא. ותירצו דברייתא מיירי במהדקת הקטלא שאין לחשוש שמא תסירה כיון שאז לא תראה בעלת בשר, וכל החשש שתסיר מחמת טבילה, ובמשנה מיירי בקטלא רפויה שתכליתה הוא רק לנוי ולא שתראה בעלת בשר, ולכך בזה החשש הוא דילמא שלפא ומחויא.

ובשו"ע העתיק במקום אחד [סי' ש"ג ס"ב] שהחשש הוא שתוריד מחמת חציצה, ואח"כ [שם ס"ז] כתב הטעם משום דילמא שלפא וכו'. וכתב הט"ז [ס"ק ה' ובמשנ"ב ס"ק ח'] דכונתו כמש"כ תוס' כנ"ל, דהא ברפוי הא במהודק.

ברמ"א כתב [ס"ב], יש אומרים דבתולה שאינה חוששת לגילוי ראשה, אפילו תפורה בשכבה אסור, דחיישינן שמא תסירה עם השכבה, ואתי לאתויי.

כתב הט"ז [ס"ק ד'], דהא דלא אסרו בחוטין משום דלמא שלפא ומחויא, דזה אינו שייך אלא בדבר שהוא חידוש. ובמשנ"ב [ס"ק ז'] כתב בזה"ל: דלא אסרו אלא בדבר שהוא תכשיט. עכ"ל.

כתב הר"ן בשם ר"ת [וכן הוא בתוס' עירובין ס"ט א' ד"ה כיון], דבתכשיטים שאסרו חז"ל משום דילמא שלפא ומחויא, דוקא בנשים חוששים לפי שדעתן קלה עליהן להתפאר

על גב דחציצה לא הוי דעיילי בהו מיא, מיהו כיון דשקלה לה משום טינוף אתי לאתויינהו. עכ"ל. והביא מש"כ הטור שאז צריכה להסירם מפני הטיט שחוצץ, וכתב שנראה דעתו דאע"פ שטיט הלח אינו חוצץ כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ח ס"ד, מ"מ מבואר שם דאם היא מקפדת חוצץ. וס"ל לטור כיון שאז סור בזו המקפדת אין חילוק בין הנשים ותדע לך, שאל"כ נתיר באשה זקנה שתצא בכל הני דאסורים משום טבילת מצוה וב- זקינה אין שייך טבילה, אלא ודאי כל שאסור בקצת אסור בכלם, כנ"ל נכון לדעת רש"י. עכ"ד הט"ז. ויל"ע בכונתו, הא לרש"י ודאי אין בזה משום חציצה כמש"כ רש"י, וצ"ע.

ותטלטלם. והרא"ש כתב דיש מפרשים "דטניפן" היינו שהחוטין מוזהבין ויפין ומטנפין מחמת המים, ולכך מקפידות להסירן בשעת טבילה שלא יתלכלכו. ולא דמי לבגדיה שהיא צריכה לפשטם בשעת טבילה ולא חיישינן שתבוא לטלטלם, לפי שהבגדים היא לובשת מיד אחר שטבילה אבל בדברים קטנים יש לחשוש שמא תוליקם בידה [וכנ"ל].

והטור פסק כלישנא בתרא בגמ' דמחמיר בטניפן, והביא בזה את שני הפירושים. וכתב הב"י דכן כתבו הגהות מיימוני בשם סמ"ג, אבל הרמב"ם נראה שפסק כלישנא קמא דכל שהוא ארוג לא גזרו ולא חילק בין טניפן ללא טניפן, וטעמו משום דכיון דהוא מחלוקת בדבר דרבנן, נקטינן לקולא ולא חיישינן ללישנא בתרא דמחמיר, וגם שרב סובר כך בפשיטות. וברמ"א העתיק כדברי הטור.

כתב הר"ן שיש מי שאומר דדוקא ארוג שהוא חלול כתיכי חלילתא, אבל ארוג שאינו חלול חוצץ, וממילא אסור לצאת בו בשבת. וכן הביא הטור בשם הראב"ד, וכן הוא בשו"ע [יו"ד סי' קצ"ח ס"ג]. אמנם באו"ח [שם ס"א] כתב השו"ע בפשיטות דאם הם מעשה אריגה מותר, כיון שא"צ להסירם בשעת טבילה, והקשו ע"ז המג"א [ס"ק ד' ובמשנ"ב ס"ק ה'] ובש"ך [יו"ד שם ס"ק ה'] דמשמעות דבריו סותרים אהדדי.

כתב רש"י בשם רבותיו, דהך קפידא היא לענין חציצה, וכדקיימא לן רובו ומקפיד עליו חוצץ [עירובין ד' ב'], וכיון שמקפידות ממילא צריכות להסירם קודם הטבילה. והקשה ע"ז רש"י, דלא שייך חציצה מחמת קפידא בדבר שאינו מהודק, ואם נאמר שגם בזה יש חציצה כיצד רב הונא בריה דרב יהושע חולק ע"ז, הרי זה הלכה למשה מסיני.

וברמ"א [סי' ש"ג ס"א] כתב וז"ל: ובלבד שלא יהיו מטונפות או מוזהבים דאז מסירתן כדי שלא יתנפו במים. עכ"ל. ומדבריו משמע כפירוש רש"י דאין בזה חשש של חציצה ומה שמסירתם היא מחמת שלא רוצה שיטנפו. וביו"ד [סי' קצ"ח ס"ד] איתא בשו"ע שחוטין שער אינם חוצצין, וכתב הרמ"א דאם היו מוזהבות חוצצין, דמקפדת עליהם שלא יטנפו, וכמו כן אם היו מטונפים תחלה, מקפדת עליהם שלא תתלכלך מהן במים, וחוצצין. ומבואר כדעת רבותיו של רש"י דאף שעילי מיא יש בזה חציצה, וא"כ הוא סותר למש"כ באו"ח.

ובמג"א [ס"ק ה'] ביאר את דברי הרמ"א באו"ח שכתב שמסירתם כדי שלא יטנפו, דר"ל דלכן חוצצין. וביאר השער הציון [ס"ק ד'], דכונתו לישב הסתירה הנ"ל, דהיינו דגם כאן נתכון הרמ"א כדעת רבותיו של רש"י דמחמת הקפידא הוי חציצה. אמנם כתב שא"ז במשמעות לשון הרמ"א אלא נראה דכאן ס"ל כדעת רש"י ולא כרבותיו, וכן משמע בבאור הגר"א. ובמשנ"ב [ס"ק ו'] הביא את ב' הצדדים בבאור דברי הרמ"א [ובט"ז ס"ק ב' ג"כ נראה שמפרש כהמג"א, ועי' הערה א'].
ד בט"ז הביא את לשון רש"י שכתב וז"ל: מפני שהמים ממחים את הטיט ומלכלך בשרה בעלייתה מהטבילה, ואף

בתכשיטיהן, אבל באנשים שאינם עושים כך מותר. ובירושלמי יש סתירה בדין זה, וכתב הרמב"ן לישב הסתירה, דבתכשיט שיש בו שימוש יש לאוסרו גם באיש שמא יבוא להשתמש בו ויטלטלו ברה"ר, ומחמת זה אסור אף בחצר, וכן איתא בירושלמי על רבן גמליאל שירד לטייל בחצרו ומפתח של זהב בידו כלומר שהיה נושא אותו באצבעו לתכשיט כטבעת וגערו בו חביריו משום תכשיט, ואילו לא היה תכשיט היה מותר לטייל בו בחצר כיון שאין לחוש שמא יצא בו, אבל לפי שהיה תכשיט גערו בו לפי שהדבר קרוב שיצא בו לרה"ר.

ועל פי סברא זו יש מי שאומר שעכשיו יצא האיש אפילו בטבעת שאין עליה חותם, דאע"ג דמבואר בגמרא לקמן [ס"ב א'] דטבעת שאין עליה חותם משוי הוא, ה"מ לפי דורם שלא היו האנשים רגילין בטבעת שאין עליה חותם, וכיון שלא היו רגילין אפילו בחול היו עוברין משום לא ילבש גבר שמלת אשה, אבל עכשיו שנהגו בו הרי הוא להם תכשיט ובין בחול בין בשבת מותר, אם נאמר שלא נאסרו תכשיטין לאיש כדברי רבינו תם, אלא שיש חולקין עליו וכמו שיתבאר.

אבל קשה הדבר על מה שמכו בדורות הללו שהנשים יוצאות לרשות הרבים בטבעת שאין עליה חותם. והרב בעל התרומה מלמד עליהן זכות לפי שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה משום דבעינן שיהו המבואות מפולשין ורחבים שש עשרה אמה ושיהו ששים רבוא עוברים שם בכל יום, ולפיכך כיון שאי אפשר לבא לידי איסור של תורה אין לגזור דלמא שלפה ואתיא לאיתויי. וכתב ע"ז הר"ן דאין סברא זו מחוורת, שלא מצינו שהזכירו חכמים ברשות הרבים דבעינן שיהו עוברים שם ששים רבוא בכל יום, ואף על פי שרש"י מפרש כן בהרבה מקומות [עירובין א' ד"ה רשות הרבים, שם ו' ב' ד"ה ירושלים וד"ה אבולי, ושם ג' ט' א' ד"ה עיר של יחיד], לא מסתבר שהגמ' השמיטה דין זה, ועוד שחכמים סתם אסרו ולא נתנו דבריהם לשיעורין לחלק בין כפרים לעיירות גדולות. אלא שעכשיו שנהגו בכך לא ישמעו למי שימחה בידן, וכיוצא בזה הנח להן מוטב שיהו שוגגות ואל יהו מזידות [ונכתוב עוד בענין זה בעוה"י בסיכום לדף ס"ד].

... ולא בכבול: אמר רבי ינאי: כבול זה איני יודע מהו; אי כבלא דעבדא תנן - אבל כיפה של צמר שפיר דמי, או דילמא: כיפה של צמר תנן, וכל שכן כבלא דעבדא. אמר רבי אבהו: מסתברא כמאן דאמר כיפה של צמר תנן. ותניא נמי הכי: יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בכבול לרשות הרבים. כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: כל שהוא למטה מן השבכה - יוצאין בו, כל שהוא למעלה מן השבכה - אין יוצאין בו. מאי איסטמא, אמר רבי

אבהו: ביזיוני. מאי ביזיוני, אמר אביי אמר רב: כליא פרוחי.

ברש"י פירש דכליא פרוחי היינו מצנפת קטנה שלאחר קישוריה שקולעת ראשה וכסתה יש שערות קטנות שיוצאין חוץ לקישוריה, והן נקראין פרוחי, על שמפריחין ויוצאין לחוץ, ואוגדתן לתחת קישוריה על ידי מצנפת קצרה. אמנם הרי"ף והרא"ש פירשו שהוא מטלית שתולין בו חוטין של צבעונין ותולין אותו לכלה להבריה ממנה זבובים, שכיון שהיא כלה היא מתביישת לסלקם. וכפירוש זה העתיקו בטוש"ע [סי' ש"ג ס"ג]. ופירש המשנ"ב [ס"ק י"ג] דזה אינו לא תכשיט ולא מלבוש והוי כמשא. ובשער הציון הביא שכן כתב הב"ח שהוא משא. ומכל מקום נראה דלאו משא גמור היא, דהא חד דינא הוא עם כפה של צמר דמותר לחצר, וכמבואר בגמרא [וע"ע בסי"ח], ועל כרחך דלאו משוי גמור הוא, וברי"ף גם כן לא כתב בהדיא שהוא משוי, רק שאינה תכשיט.

... תנו רבנן, שלושה דברים נאמרו באיסטמא: אין בה משום כלאים ...

כתבו התוס' והר"ן, דבגדים קשין שהם שוע טווי ונוו שאסורים מדאורייתא בהעלאה, מ"מ בהצעה שהיא עצמה דרבנן שרו אפילו מדרבנן. וקשין דרבנן דהיינו שאינם שוע טווי ונוו [וכגון לבדים], בין בהצעה בין בהעלאה שרו אפילו מדרבנן, דבקשין לא גזרו רבנן כלל. וכתב הר"ן, דמטעם זה דהצעה היא רק מדרבנן מצינו קצת דברים שאע"פ שהן רכיני התירו בהן הצעה, וכדאמרין [גדה ס"א ב'] בגד שנאבד בו כלאים אין עושין אותו מרדעת לחמור גזרה שמא יתפרנו על בגדו, ודוקא בגד שנאבד בו כלאים, אבל בגד הידוע שהוא של כלאים דאין לחשוש שיתפרנו בבגדו עושין אותו מרדעת לחמור, וכן מפורש במסכת כלאים [פ"ט מ"ד] בגד שיש בו כלאים עושין אותו מרדעת לחמור ותכריכין למת, וכמו כן כרים וכסתות ומילי אחרוני נמי חשיב התם במסכת כלאים שמותר להציען תחתיו, דהצעה אינה אלא מדרבנן ובדברים אלו לא שכיח כריכה [וע"י טוש"ע יו"ד סי' ש"א ס"א וס"ח].

אמנם כל זה לפי הבנת רש"י ב"איסטמא", אבל כבר נתבאר לעיל דהרי"ף והרא"ש פירשו דאיסטמא הוא מטלית שתולין בו חוטין של צבעונין ותולין אותו לכלה להבריה ממנה זבובים, שכיון שהיא כלה היא מתביישת לסלקם, וכן העתיקו בטוש"ע [סי' ש"א ס"ד] דציץ של עור או משי וכיוצא בהם שתלה בה חוטי צמר וחוטי פשתן מדולדלים על פני האדם כדי להפריח הזבובים, אין בו משום כלאים, שאין דרך חימום בכך.